

MONTHLY SYLLABUS
SESSION-2017-18
CLASS-VIII (PRATIBHA)
विषय-संस्कृतम्

माह	विषयवस्तु
अप्रैलमासः 2017	<p>वर्णविचारः वर्णसंयोजनम्, वर्णविन्यासः</p> <p>प्रथमः पाठः - “सुभाषितानि”</p> <ul style="list-style-type: none"> • श्लोकानां सस्वरगायनस्य अभ्यासः। • शब्दार्थज्ञानम्। • श्लोकानां सरलार्थस्य ज्ञानम्। • अभ्यासकार्यम्। • नैतिकमूल्यानां निर्देशः। • श्लोकाधारित-प्रश्नोत्तराणाम् अभ्यासः। • श्लोके आगतानां कर्तृपदानां, क्रियापदानां, पर्यायपदानां, विलोमपदानां च चयनम्।
मईमासः 2017	<p>द्वितीयः पाठः - “बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता”</p> <ul style="list-style-type: none"> • आदर्शवाचनम्, अनुकरणवाचनम्, काठिन्यनिवारणम्, अभ्यासकार्यम् • संख्याज्ञानम् - एकतः शतपर्यन्तम्। श्रुतलेखनम्। • ग्रीष्मकालीन-अवकाशस्य गृहकार्यम्। • ग्रीष्मकालीनः अवकाशः।
जुलाईमासः 2017	<p>चतुर्थः पाठः - “सदैव पुरतो निधेहि चरणम्”</p>

- गीतस्य सस्वरगायनम्। भाव-अवबोधनम्।
  - अभ्यासकायम्। नैतिकमूल्यानां निदेशः।
  - शब्दपरिचयः देव, नर, लता, अस्मद्, युष्मद्।
  - सर्वनामशब्दपरिचयः - किम्, तत्, एतत्, त्रिषु लिङ्गेषु।
  - यथा - एषः बालकः। एषा बालिका। एतत् पुस्तकम् इत्यादयः।
  - धातुपरिचयः - कृ, भू, दृश्, लिख्, पठ् पञ्चलकारेषु वाक्यप्रयोगः।
पञ्चमः पाठः - “धर्मे धमनं पापे पुण्यम्”। आदर्शवाचनम्। अनुवाचनम्।
भाष-अवबोधनम्। अभ्यासकार्यम्।
  - नैतिकमूल्यानां निर्देशः।
  - अव्ययपरिचयः - अद्य-ह्यः-श्वः-कुतः-अधः-उपरि-अत्र-तत्र-कुत्र।
  - यथा - अद्य सोमवासरः। श्वः मंगलवासरः। ह्यः रविवासरः। कदा
सोमवासरः?
- प्रश्नोत्तराभ्यासः।
- संधिज्ञानम् - दीर्घ-गण, यण-अयादि।
  - “अस्माकं विद्यालयः” विषये पञ्च वाक्यानि लेखनीयानि।
  - “संस्कृत भाषायाः महत्त्वम्” इति विषये पञ्चवाक्यानि लेखनीयानि।
  - ऋकारान्त मातृ-स्वसृ-पितृ-वक्तृ सदृशशब्दानां प्रथमा-तृतीया-सप्तमी-
विभक्तिषु त्रिषु वचनेषु अभ्यासः प्रयोगः च।
  - गम्-कृ-पा - खाद्-लिख्-पठ् हस्-ज्ञा-भू इत्यादीनां धातूनां
क्त्वा-तुमुन् प्रत्ययोः अभ्यासः।
- प्रत्यक्षपद्धतिद्वारा पठति-पठित्वा लिखति। पुस्तकं पठित्वा लिखति। पत्रं
लिखित्वा हसति। फलं खादित्वा आगच्छति। पठितुं विद्यालयं गच्छति।
द्रष्टुं मन्दिरं गच्छति। भ्रमितुम् इच्छति। पठितुम् इच्छति। गन्तुम्
इच्छति।

<p>अगस्तमासः 2017</p>	<p>षष्ठः पाठः - “प्रेमलस्य प्रेमल्याश्च कथा”</p> <ul style="list-style-type: none"> • अभ्यासकार्यम्। नैतिकमूल्यानां निर्देशः। • उपसर्गपरिचयः - गमिष्यति - आगमिष्यति। चलति-प्रचलति। आगतम्-स्वागतम्। <p>पृथक् एवं मिलित्वा अर्थबोधनं करणीयम्। एवमेव (20) विंशति-क्रियापदैः सह विभिन्न-उपसर्गाणाम् अभ्यासः। ल्यप् प्रत्ययस्य योजनं पृथक्-पृथक् अवबोधः च।</p> <ul style="list-style-type: none"> • अपठित-अवबोधनम् - एकपदेन, पूर्णवाक्येन, निर्देशानुसारं च प्रश्नोत्तराभ्यासः। • अनुप्रयुक्तव्याकरणम् - कारकपरिचयः। • उपपदविभक्तिपरिचयः। • अभितः, परितः, सर्वत्रः, सह, साकं, समं सार्धम्, अलम्, नमः, स्वाहा, स्वधा, धिक्, प्रति, विना। • यथा - शिक्षकं परितः छात्राः सन्ति। <p>सप्तमः पाठः - “जलवाहिनी”</p> <ul style="list-style-type: none"> • सस्वरवाचनम् - अनुवाचनम् - अन्वयः - भावार्थः - अभ्यासकार्यम्। • अनुच्छेदलेखनम् - अस्माकम् उद्यानम्। • चित्राधारितवाक्यरचनाभ्यासः यथा - पुस्तकालयः। • क्रियापदपरिचयः - इष्-अस् - खाद्-भू पञ्चलकारेषु परिवर्तनाभ्यासः प्रयोगश्च। यथा - <p>पठति-पठिष्यति-पठतु-अपठत्-पठेत्।</p> <p>छात्रः पुस्तकं पठति। छात्रः पुस्तकं पठिष्यति।</p> <p>छात्रः पुस्तकं पठतु।</p> <p>एवमेव अन्यदपि।</p>
-----------------------	---

सितंबरमासः 2017	<ul style="list-style-type: none"> • प्रथमसत्रीयपाठ्यक्रमस्य पुनरावृत्तिः। • प्रथमसत्रीया परीक्षा।
	द्वितीय सत्रीयमासिकः पाठ्यक्रमः
अक्टूबरमासः 2017	<p>नवमः पाठः - “सप्तभगिन्यः”</p> <ul style="list-style-type: none"> • संवादशैल्याम् आदर्शवाचनम्, अनुवाचनम्। • अभ्यासकार्यम्, नैतिकमूल्यानां निर्देशः। • तुमुन् प्रत्ययप्रयोगः - प्रकृतिप्रत्ययविभागः। <p>पदस्तरे अभ्यासः - पठ्, गम्, हस्, लिख्, खाद्, दृश्, खेल्, चल्, इत्यादीनां धातूनां तुमुन् प्रत्ययेन संयोज्य मौलिकाभ्यासः करणीयः।</p> <p>वाक्यस्तरे अभ्यासः -</p> <p>बालकः (पठ्+तुमुन्) - इच्छति। पठितुम्।</p> <p>युवकः ..... इच्छति। (खाद्+तुमुन्)</p> <p>एवमेव विंशति-वाक्यानां मौखिकः लिखिताभ्यासः च।</p>
नवम्बरमासः 2017	<p>एकादशः पाठः - “सावित्री बाई फले”। अभ्यासकार्यम्।</p> <ul style="list-style-type: none"> • विशेष्य-विशेषणशब्दानां सुमेलनम्। • कथालेखनम्, संवादलेखनम्, चित्रवर्णनम्। • ‘तत्’ इति सर्वनामशब्दस्य त्रिषु लिङ्गेषु सर्वविभक्तिषु च प्रयोगः अभ्यासश्च। <p>द्वादशः पाठः - “कः रक्षति कः रक्षितः”</p> <ul style="list-style-type: none"> • संवादशैल्याम् आदर्शवाचनम्। अनुवाचनम्। • भाव-अवबोधनम् अभ्यासकार्यम्। • नैतिकमूल्यानां निर्देशः।

	<ul style="list-style-type: none"> • 'पर्यावरणम्' विषये पञ्चवाक्यानि लेखनीयानि। • प्लास्टिकनिर्मितवस्तूनां संस्कृतभाषायां नामानि लेखनीयानि। • पञ्चाशत् आरभ्य शत्पर्यन्तं संख्याभ्यासः। • अनुप्रयुक्तव्याकरणम् - संधि-प्रत्यय-उपसर्गः। • कारकाणि आधृत्य वाक्यरचनाभ्यासः। • पत्रलेखनम् - शुल्कक्षमापनार्थं प्रधानाचार्य / प्रधानाचार्या प्रति आवेदनपत्रम्।
दिसंबरमासः 2017	<p>चतुर्दशः पाठः - "आर्यभटः"</p> <ul style="list-style-type: none"> • आदर्शवाचनम् , अनुवाचनम् अभ्यासकार्यम्। • नैतिकमूल्यानां निर्देशः। • 'मति', गति, रति, प्रीति इत्यादीनाम् इकारान्त, स्त्रीलिङ्गशब्दानां सर्वविभक्तिषु प्रयोगः अभ्यासश्च। <p>पञ्चदशः पाठः - "प्रहेलिकाः"</p> <ul style="list-style-type: none"> • सस्वरगायनम्, अनुवाचनम्, अभ्यासकार्यम्। • अन्यप्रहेलिकानां संग्रहः अभ्यासः करणीयः। • शीतावकाशस्य गृहकार्यम्। • शीतकालीनः अवकाश।
जनवरीमासः 2018	<p>प्रथमसत्रीय पाठ्यक्रमस्य द्वितीयसत्रोय पाठ्यक्रमे समावेशः। पुनरावृत्तिः।</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रथमः पाठः - "सुभाषितानि"। अभ्यासकार्यम्। • द्वितीय पाठः - "बिलस्य वाणी न कदापि मे श्रुता"। • अभ्यासकार्यम्। • संधिप्रयोगः - दीर्घ-गुण-यण-अयादि। • प्रत्ययप्रयोगः क्त्वा-तुमुन्-ल्यप्।

फरवरीमासः 2018	<ul style="list-style-type: none"> • द्वितीयसत्रीयपाठ्यक्रमस्य पुनरावृत्तिः। • द्वितीयसत्रीया परीक्षा।
----------------	--

MONTHLY SYLLABUS
SESSION-2017-18
CLASS-VIII (NISHTHA GROUP)

विषय-संस्कृतम्

माह	विषयवस्तु
अप्रैलमासः 2017	<p>वर्णविचारः वर्णसंयोजनम्, वर्णविन्यासः</p> <p>प्रथमः पाठः - “सुभाषितानि”</p> <ul style="list-style-type: none"> • श्लोकानां सस्वरगायनस्य अभ्यासः। • शब्दार्थज्ञानम्। • श्लोकानां सरलार्थस्य ज्ञानम्। • अभ्यासकार्यम्। • नैतिकमूल्यानां निर्देशः। • श्लोकाधारित-प्रश्नोत्तराणाम् अभ्यासः। • श्लोके आगतानां कर्तृपदानां, क्रियापदानां, पर्यायपदानां, विलोमपदानां च चयनम्।
मईमासः 2017	<ul style="list-style-type: none"> • संख्याज्ञानम् - एकतः शतपर्यन्तम्। उच्चारणम्। कण्ठस्थीकरणम्। श्रुतलेखनं च। • ग्रीष्मकालीन-अवकाशस्य गृहकार्यम्। • ग्रीष्मकालीनः अवकाशः।

<p>जुलाईमासः 2017</p>	<p>चतुर्थः पाठः - “सदैव पुरतो निधेहि चरणम्”</p> <ul style="list-style-type: none"> • गीतस्य सस्वरगायनम्। भाव-अवबोधनम्। • अभ्यासकायम्। नैतिकमूल्यानां निर्देशः। • शब्दपरिचयः देव, नर, लता, अस्मद्, युष्मद्। • सर्वनामशब्दपरिचयः - किम्, तत्, एतत्, ऋषु लिङ्गेषु। • यथा - एषः बालकः। एषा बालिका। एतत् पुस्तकम् इत्यादयः। • धातुपरिचयः - कृ, भू, दृश्, लिख्, पठ् पञ्चलकारेषु वाक्यप्रयोगः। • अव्ययपरिचयः - अद्य-ह्यः-श्वः-कुतः-अधः-उपरि-अत्र-तत्र-कुत्र। • यथा - अद्य सोमवासरः। श्वः मंगलवासरः। ह्यः रविवासरः। कदा सोमवासरः? <p>प्रश्नोत्तराभ्यासः।</p> <ul style="list-style-type: none"> • संधिज्ञानम् - दीर्घ-गुण, यण-अयादि। • “अस्माकं विद्यालयः” विषये पञ्च वाक्यानि लेखनीयानि। • “संस्कृत भाषायाः महत्त्वम्” इति विषये पञ्चवाक्यानि लेखनीयानि। • ऋकारान्त मातृ-स्वसृ-पितृ-वक्तृ सदृशशब्दानां प्रथमा-तृतीया-सप्तमी विभक्तिषु त्रिषु वचनेषु अभ्यासः प्रयोगः च। • गम्-कृ-पा - खाद्-लिख्-पठ् हस्-ज्ञा-भू इत्यादीनां धातूनां क्त्वा-तुमुन् प्रत्ययोः अभ्यासः। • प्रत्यक्षपद्धतिद्वारा <ul style="list-style-type: none"> पठति-पठित्वा लिखति। पुस्तकं पठित्वा लिखति। पत्रं लिखित्वा हसति। फलं खादित्वा आगच्छति।
-----------------------	---

	<p>पठितुं विद्यालयं गच्छति। द्रष्टुं मन्दिरं गच्छति। भ्रमितुम् इच्छति। पठितुम् इच्छति। गन्तुम् इच्छति।</p>
<p>अगस्तमासः 2017</p>	<p>षष्ठः पाठः - “प्रेमलस्य प्रेमल्याश्च कथा”</p> <ul style="list-style-type: none"> • अभ्यासकार्यम्। नैतिकमूल्यानां निर्देशः। • उपसर्गपरिचयः - गमिष्यति - आगमिष्यति। चलति-प्रचलति। आगतम्-स्वागतम्। <p>पृथक् एवं मिलित्वा अर्थबोधनं करणीयम्। एवमेव (20) विंशति-क्रियापदैः सह विभिन्न-उपसर्गाणाम् अभ्यासः। ल्यप् प्रत्ययस्य योजनं पृथक्-पृथक् अवबोधः च।</p> <ul style="list-style-type: none"> • अपठित-अवबोधनम् - एकपदेन, पूर्णवाक्येन, निर्देशानुसारं च प्रश्नोत्तराभ्यासः। • अनुप्रयुक्तव्याकरणम् - कारकपरिचयः। • उपपदविभक्तिपरिचयः। • अभितः, परितः, सर्वत्रः, सह, साकं, समं सार्धम्, अलम्, नमः, स्वाहा, स्वधा, धिक्, प्रति, विना। • यथा - शिक्षकं परितः छात्राः सन्ति। <p>सप्तमः पाठः - “जलवाहिनी”</p> <ul style="list-style-type: none"> • सस्वरवाचनम् - अनुवाचनम् - अन्वयः - भावार्थः - अभ्यासकार्यम्।

	<ul style="list-style-type: none"> • अनुच्छेदलेखनम् - अस्माकम् उद्यानम्। • चित्राधारितवाक्यरचनाभ्यासः यथा - पुस्तकालयः। • क्रियापदपरिचयः - इष्-अस् - खाद्-भू पञ्चलकारेषु परिवर्तनाभ्यासः प्रयोगश्च। यथा - पठति-पठिष्यति-पठतु-अपठत्-पठेत्। छात्रः पुस्तकं पठति। छात्रः पुस्तकं पठिष्यति।
सितंबरमासः 2017	<ul style="list-style-type: none"> • प्रथमसत्रीयपाठ्यक्रमस्य पुनरावृत्तिः। • प्रथमसत्रीया परीक्षा।
	द्वितीय सत्रीयमासिकः पाठ्यक्रमः
अक्टूबरमासः 2017	<ul style="list-style-type: none"> • तुमुन् प्रत्ययप्रयोगः - प्रकृतिप्रत्ययविभागः। • पदस्तरे अभ्यासः - पठ्, गम्, हस्, लिख्, खाद्, दृश्, खेल्, चल्, इत्यादीनां धातूनां तुमुन् प्रत्ययेन संयोज्य मौलिकाभ्यासः करणीयः। • वाक्यस्तरे अभ्यासः - बालकः (पठ्+तुमुन्) - इच्छति। पठितुम्। युवकः ..... इच्छति। (खाद्+तुमुन्) एवमेव विंशति-वाक्यानां मौखिकः लिखिताभ्यासः च।
नवम्बरमासः 2017	<p>एकादशः पाठः - “सावित्री बाई फुले”। अभ्यासकार्यम्।</p> <ul style="list-style-type: none"> • विशेष्य-विशेषणशब्दानां सुमेलनम्। • कथालेखनम्, संवादलेखनम्, चित्रवर्णनम्। • तत् इति सर्वनामशब्दस्य त्रिषु लिङ्गेषु सर्वविभक्तिषु च प्रयोगः अभ्यासश्च। • ‘पर्यावरणम्’ विषये पञ्चवाक्यानि लेखनीयानि।

	<ul style="list-style-type: none"> • प्लास्टिकनिर्मितवस्तूनां संस्कृतभाषायां नामानि लेखनीयानि। • पञ्चाशत् आरभ्य शतपर्यन्तं संख्याभ्यासः। • अनुप्रयुक्तव्याकरणम् - संधि-प्रत्यय-उपसर्गः। • कारकाणि आधृत्य वाक्यरचनाभ्यासः। • पत्रलेखनम्- शुल्कक्षमापनार्थं प्रधानाचार्य/प्रधानाचार्या प्रति आवेदनपत्रम्।
दिसंबरमासः 2017	<p>चतुर्दशः पाठः - “आर्यभटः”</p> <ul style="list-style-type: none"> • आदर्शवाचनम् , अनुवाचनम् अभ्यासकार्यम्। • नैतिकमूल्यानां निर्देशः। • ‘मति’, गति, रति, प्रीति इत्यादीनाम् इकारान्त, स्त्रीलिङ्गशब्दानां सर्वविभक्तिषु प्रयोगः अभ्यासश्च। <p>पञ्चदशः पाठः - “प्रहेलिकाः”</p> <ul style="list-style-type: none"> • सस्वरगायनम्, अनुवाचनम्, अभ्यासकार्यम्। • अन्यप्रहेलिकानां संग्रहः अभ्यासः करणीयः। • शीतावकाशस्य गृहकार्यम्। • शीतकालीनः अवकाश।
जनवरीमासः 2018	<p>प्रथमसत्रीय पाठ्यक्रमस्य द्वितीयसत्रीय पाठ्यक्रमे समावेशः। पुनरावृत्तिः।</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रथमः पाठः - “सुभाषितानि”। अभ्यासकार्यम्। • संधिप्रयोगः - दीर्घ-गुण-यण-अयादि। • प्रत्यय प्रयोगः क्त्वा-तुमुन्-ल्यप्।
फरवरीमासः 2018	<ul style="list-style-type: none"> • द्वितीयसत्रीयपाठ्यक्रमस्य पुनरावृत्तिः। • द्वितीयसत्रीया परीक्षा।

MONTHLY SYLLABUS
SESSION-2017-18
CLASS-VIII (NEO READERS)

विषय-संस्कृतम्

माह	विषयवस्तु
अप्रैलमासः 2017	वर्णविचारः वर्णसंयोजनम्, वर्णविन्यासः प्रथमः पाठः - “सुभाषितानि” <ul style="list-style-type: none"> • श्लोकानां सस्वरगायनस्य अभ्यासः। • शब्दार्थज्ञानम्। • श्लोकानां सरलार्थस्य ज्ञानम्। • अभ्यासकार्यम्। • नैतिकमूल्यानां निर्देशः। • श्लोकाधारित-प्रश्नोत्तराणाम् अभ्यासः। • श्लोके आगतानां कर्तृपदानां, क्रियापदानां, पर्यायपदानां, विलोमपदानां च चयनम्।
मईमासः 2017	<ul style="list-style-type: none"> • संख्याज्ञानम् - एकतः शतपर्यन्तम्। उच्चारणम्। कण्ठस्थीकरणम्। श्रुतलेखनं च। • ग्रीष्मकालीन-अवकाशस्य गृहकार्यम्। • ग्रीष्मकालीनः अवकाशः।
जुलाईमासः 2017	चतुर्थः पाठः - “सदैव पुरतो निधेहि चरणम्” <ul style="list-style-type: none"> • गीतस्य सस्वरगायनम्। भाव-अवबोधनम्। • अभ्यासकार्यम्। नैतिकमूल्यानां निर्देशः।

- शब्दपरिचयः देव, नर, लता, अस्मद्, युष्मद्।
- सर्वनामशब्दपरिचयः - किम्, तत्, एतत्, त्रिषु लिङ्गेषु।
- यथा - एषः बालकः। एषा बालिका। एतत् पुस्तकम् इत्यादयः।
- धातुपरिचयः - कृ, भू, दृश्, लिख्, पठ् पञ्चलकारेषु वाक्यप्रयोगः।
- अव्ययपरिचयः - अद्य-ह्यः-श्वः-कुतः-अधः-उपरि-अत्र-तत्र-कुत्र।
- यथा - अद्य सोमवासरः। श्वः मंगलवासरः। ह्यः रविवासरः। कदा सोमवासरः?

प्रश्नोत्तराभ्यासः।

- संधिज्ञानम् - दीर्घ-गुण, यण-अयादि।
- “अस्माकं विद्यालयः” विषये पञ्च वाक्यानि लेखनीयानि।
- “संस्कृत भाषायाः महत्त्वम्” इति विषये पञ्चवाक्यानि लेखनीयानि।
- ऋकारान्त मातृ-स्वसृ-पितृ-वक्तृ सदृशशब्दानां प्रथमा-तृतीया-सप्तमी विभक्तिषु त्रिषु वचनेषु अभ्यासः प्रयोगः च।
- गम्-कृ-पा - खाद्-लिख्-पठ् हस्-ज्ञा-भू इत्यादीनां धातूनां क्त्वा-तुमुन् प्रत्ययोः अभ्यासः।
- प्रत्यक्षपद्धतिद्वारा
पठति-पठित्वा लिखति।
पुस्तकं पठित्वा लिखति।
पत्रं लिखित्वा हसति।
फलं खादित्वा आगच्छति।
पठितुं विद्यालयं गच्छति।
द्रष्टुं मन्दिरं गच्छति।
भ्रमितुम् इच्छति।

	<p>पठितुम् इच्छति। गन्तुम् इच्छति।</p>
अगस्तमासः 2017	<ul style="list-style-type: none"> • उपसर्गपरिचयः - गमिष्यति - आगमिष्यति। चलति-प्रचलति। आगतम्-स्वागतम्। पृथक् एवं मिलित्वा अर्थबोधनं करणीयम्। एवमेव (20) विंशति-क्रियापदैः सह विभिन्न-उपसर्गाणाम् अभ्यासः। ल्यप् प्रत्ययस्य योजनं पृथक्-पृथक् अवबोधः च। • अपठित-अवबोधनम् - एकपदेन, पूर्णवाक्येन, निर्देशानुसारं च प्रश्नोत्तराम्यासः। • अनुप्रयुक्तव्याकरणम् - कारकपरिचयः। • उपपदविभक्तिपरिचयः। • अभितः, परितः, सर्वत्रः, सह, साकं, समं सार्धम्, अलम्, नमः, स्वाहा, स्वधा, धिक्, प्रति, विना। • यथा - शिक्षकं परितः छात्राः सन्ति। सप्तमः पाठः - “जलवाहिनी” • सस्वरवाचनम् - अनुवाचनम् - अन्वयः - भावार्थः - अभ्यासकार्यम्। • अनुच्छेदलेखनम् - अस्माकम् उद्यानम्। • चित्राधारितवाक्यरचनाभ्यासः यथा - पुस्तकालयः। • क्रियापदपरिचयः - इष्-अस् - खाद्-भू पञ्चलकारेषु परिवर्तनाभ्यासः प्रयोगश्च। यथा - पठति-पठिष्यति-पठतु-अपठत्-पठेत्।

	छात्रः पुस्तकं पठति। छात्रः पुस्तकं पठिष्यति।
सितंबरमासः 2017	<ul style="list-style-type: none"> • प्रथमसत्रीयपाठ्यक्रमस्य पुनरावृत्तिः। • प्रथमसत्रीया परीक्षा।
	द्वितीय सत्रीयमासिकः पाठ्यक्रमः
अक्टूबरमासः 2017	<ul style="list-style-type: none"> • तुमुन् प्रत्ययप्रयोगः - प्रकृतिप्रत्ययविभागः। • पदस्तरे अभ्यासः - पठ्, गम्, हस्, लिख्, खाद्, दृश्, खेल्, चल्, इत्यादीनां धातूनां तुमुन् प्रत्ययेन संयोज्य मौलिकाभ्यासः करणीयः। • वाक्यस्तरे अभ्यासः - बालकः (पठ्+तुमुन्) - इच्छति। पठितुम्। युवकः ..... इच्छति। (खाद्+तुमुन्) एवमेव विंशति-वाक्यानां मौखिकः लिखिताभ्यासः च।
नवम्बरमासः 2017	<p>एकादशः पाठः - “सावित्री बाई फुले”। अभ्यासकार्यम्।</p> <ul style="list-style-type: none"> • विशेष्य-विशेषणशब्दानां सुमेलनम्। • कथालेखनम्, संवादलेखनम्, चित्रवर्णनम्। • तत् इति सर्वनामशब्दस्य त्रिषु लिङ्गेषु सर्वविभक्तिषु च प्रयोगः अभ्यासश्च। • ‘पर्यावरणम्’ विषये पञ्चवाक्यानि लेखनीयानि। • प्लास्टिकनिर्मितवस्तूनां संस्कृतभाषायां नामानि लेखनीयानि। • पञ्चाशत् आरभ्य शत्पर्यन्तं संख्याभ्यासः। • अनुप्रयुक्तव्याकरणम् - संधि-प्रत्यय-उपसर्गः। • कारकाणि आधृत्य वाक्यरचनाभ्यासः। • पत्रलेखनम्- शुल्कक्षमापनार्थं प्रधानाचार्य/प्रधानाचार्या प्रति आवेदनपत्रम्।

दिसंबरमासः 2017	<p>चतुर्दशः पाठः - “आर्यभटः”</p> <ul style="list-style-type: none"> • आदर्शवाचनम् , अनुवाचनम् अभ्यासकार्यम्। • नैतिकमूल्यानां निर्देशः। • ‘मति’, गति, रति, प्रीति इत्यादीनाम् इकारान्त, स्त्रीलिङ्गशब्दानां सर्वविभक्तिषु प्रयोगः अभ्यासश्च। • शीतावकाशस्य गृहकार्यम्। • शीतकालीनः अवकाश।
जनवरीमासः 2018	<p>प्रथमसत्रीय पाठ्यक्रमस्य द्वितीयसत्रीय पाठ्यक्रमे समावेशः। पुनरावृत्तिः।</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रथमः पाठः - “सुभाषितानि”। अभ्यासकार्यम्। • संधिप्रयोगः - दीर्घ-गुण-यण-अयादि। • प्रत्यय प्रयोगः क्त्वा-तुमुन्-ल्यप्।
फरवरीमासः 2018	<ul style="list-style-type: none"> • द्वितीयसत्रीयपाठ्यक्रमस्य पुनरावृत्तिः। • द्वितीयसत्रीया परीक्षा।